

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เวลาเกิดข้อขัดแย้งในทางธุรกิจนั้น คู่กรณีที่มีข้อขัดแย้งย่อมต้องการความรวดเร็วในการดำเนินกระบวนการระงับข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นพร้อมกันกับการได้รับความพึงพอใจในการระงับข้อขัดแย้งร่วมกันทั้งสองฝ่าย เนื่องจากคู่กรณีจำเป็นต้องประกอบกิจการทางธุรกิจร่วมกันต่อไป ความบาดหมางที่เกิดจากการดำเนินคดีในศาลนั้น อาจจะเป็นอุปสรรคทำให้ไม่สามารถประกอบธุรกิจร่วมกันต่อไปได้ รวมทั้งอาจจะทำให้ความลับทางธุรกิจรั่วไหลออกไป

การนำข้อขัดแย้งเหล่านั้นไปดำเนินคดีในศาล อาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อธุรกิจอย่างมากมหาศาลชนิดที่คาดไม่ถึง โดยอาจก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อตัวธุรกิจเองที่ไม่สามารถได้ข้อยุติที่เป็นที่พอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย เพราะการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางศาลเสมือนเป็นการต่อสู้กันระหว่างคู่ความ เพื่อหาผู้แพ้ชนะและยังก่อให้เกิดปัญหาต่อศาลเองที่ทำให้ศาลไม่สามารถจะบริหารคดีเพื่ออำนวยความสะดวกได้อย่างทันท่วงที และตอบสนองทางธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากคดีความที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งยังเกิดปัญหาในเรื่องที่ศาลอยู่ในฐานะที่ต้องวางตัวเป็นกลางในการพิจารณาและพิพากษาคดีความ โดยที่ศาลไม่ใช่ผู้ที่ล่วงรู้ถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นระหว่างคู่ความมาตั้งแต่ต้น จึงไม่อาจหยั่งรู้ถึงข้อเท็จจริงบางประการที่ซ่อนเร้นระหว่างคู่ความได้ และจำต้องปล่อยให้คู่ความต่อสู้กันเอง รวมทั้งศาลอาจจะขาดความชำนาญบางประการในเชิงธุรกิจที่มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมากในปัจจุบัน

ดังนั้น การระงับข้อขัดแย้งในทางธุรกิจจึงเกิดแนวความคิดใหม่ว่าจะมีวิถีทางหรือวิธีการใดหรือไม่ที่จะสามารถยุติข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งคู่กรณียังสามารถรักษาความลับทางธุรกิจของตนได้ โดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน และยังทำให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายพึงพอใจและยังคงมีมิตรไมตรีและสามารถทำธุรกิจกันต่อไปได้

แนวความคิดในเรื่องของการระงับข้อขัดแย้ง โดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาล (Alternative Dispute Resolution หรือเรียกโดยย่อว่า “ADR”) จึงเกิดขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังที่ได้เสนอไปข้างต้น โดยกระบวนการในการระงับข้อขัดแย้งโดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลมีรูปแบบที่หลากหลายสำหรับการดำเนินการระงับข้อขัดแย้งที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจเป็นการระงับข้อขัดแย้งระหว่างคู่กรณีทั้งสองฝ่ายด้วยกันเอง หรือมีคนกลางที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน

นั้นให้ความช่วยเหลือก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งในเรื่องของความตกลงระหว่าง คู่กรณี หรือในแง่ของความซับซ้อนของข้อขัดแย้ง หรืออาจจะเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

แต่ไม่ว่าจะเป็นวิธีการระงับข้อขัดแย้งประเภทใดก็ตาม ต่างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธุรกิจ สามารถดำเนินต่อไปได้โดยราบรื่น ซึ่งการระงับความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีนั้น อาจเกิดขึ้นได้ใน หลายช่วง ไม่ว่าจะเป็นการระงับความขัดแย้งก่อนการนำคดีขึ้นสู่ศาล หรืออาจจะเป็นในช่วงของ การดำเนินคดีในศาลแล้วก็ตาม ทั้งนี้ ก็เพื่อวัตถุประสงค์หลักคือ ความสะดวก รวดเร็ว สามารถ รักษาความลับทางธุรกิจได้ และความมีมิตรไมตรีต่อกันทางธุรกิจนั่นเอง

1.2 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาจะครอบคลุมถึงการศึกษาเพื่อหาทางป้องกันมิให้เกิดข้อขัดแย้ง ใดๆ ขึ้น และศึกษาถึงกระบวนการ ในการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจ โดยวิธีอื่นนอกจากการ ดำเนินคดีทางศาล ทั้งในส่วนของขั้นก่อนการดำเนินคดีขึ้นสู่ศาล ต่อเนื่องถึงหลังจากที่มีการนำคดี ขัดแย้งขึ้นสู่ศาลแล้ว โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ การดำเนินการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจโดยวิธี อื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ระหว่างประเทศ และในประเทศไทย

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะทั่วไปของการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจโดยวิธี อื่นนอกจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยปกติของศาล ที่มีอยู่ในต่างประเทศ ในระหว่าง ประเทศ และในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างกันของรูปแบบการดำเนินการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจที่ เกิดขึ้น
3. เพื่อศึกษาถึงความเชื่อมโยงของการระงับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในช่วงระยะเวลา ต่างกัน โดยศึกษาความเชื่อมโยงของความขัดแย้งที่ทำการระงับก่อนที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาล กับการ ระงับความขัดแย้งหลังจากที่ข้อขัดแย้งขึ้นสู่การพิจารณาของศาลแล้ว แต่ยังไม่ได้มีการพิจารณาเต็ม รูปแบบ และการระงับความขัดแย้งของศาลเต็มรูปแบบปกติ

1.4 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเน้นหนักในเรื่องของการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจ โดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลและกระบวนการก่อนการพิจารณาตัดสินของศาล โดยศึกษาวิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศในบางเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยได้สัมภาษณ์ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

1.5 สมมุติฐานการศึกษา

ในการยุติข้อขัดแย้งทางธุรกิจ ผู้ประกอบการย่อมต้องการความสะดวก รวดเร็ว สามารถรักษาความลับทางธุรกิจ และยังมีไมตรีฉันมิตรประกอบธุรกิจกันต่อไป ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการระงับข้อขัดแย้งทางอื่นนอกเหนือจากการเป็นคดีความกันทางศาล และถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการนำกระบวนการระงับข้อขัดแย้งทางอื่นมาใช้อยู่บ้างแล้วในประเทศไทย แต่ก็ยังมีขอบเขตที่จำกัดอยู่มากและยังมีทางที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้มีประสิทธิผลได้มากขึ้นอีกหลายประการ ซึ่งควรจะต้องเร่งรีบดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้มีการตกลงระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจกันได้อย่างสันติมากที่สุด และใช้กระบวนการพิจารณาในชั้นศาลให้น้อยที่สุด

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ได้เรียนรู้ถึงลักษณะ ขอบเขต และวิธีการดำเนินกระบวนการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจโดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาล และการดำเนินกระบวนการพิจารณาก่อนการนำคดีขึ้นสู่ศาล และในระหว่างการพิจารณาของศาลในต่างประเทศ ในระหว่างประเทศ และในประเทศไทย
2. ได้ศึกษาถึงข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกระบวนการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจโดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง
3. ได้ศึกษาถึงกระบวนการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจโดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทของข้อขัดแย้งและตามแต่ละประเภทของธุรกิจ

4. ได้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้กระบวนการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจ โดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลในประเทศไทย
5. เพื่อเป็นแนวทางให้มีการตกลงกันระหว่างคู่กรณีมากขึ้น และส่งเสริมให้เกิดการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจ โดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลมากขึ้นต่อไปในอนาคต
6. นอกจากศึกษาในแง่ของการนำกระบวนการระงับข้อขัดแย้งทางธุรกิจ โดยวิธีอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางศาลมาใช้ระงับข้อขัดแย้งแล้ว ยังศึกษาถึงการหาแนวทางการป้องกันมิให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นระหว่างคู่กรณี